

Türkiye'nin müziği

G - VATAN - 06

Zaman Zaman türlü nedenlerle basında Türk ve Batı Müziği üzerinde tartışmalar, polemikler yapıldığı görülmüştür. Nitekim son haftalarda da gene bir neden yüzünden aynı konuda yazışmalar başlamıştır ve devam etmektedir. Müzik alanına mensup bir kimse olarak müzik sanatındaki durumumuz hakkında halkımızı biraz olsun aydınlatılabilmek için şahsıma da söz söyleme düşüştüğü inancındayım.

Bugün Türkiye'de aydın olsun veya olmasın hemen herkes ilim, fen ve sanayide geçmişte neler yaptığımızı, daha doğrusu yapamadığımızı ve halen ne seviyede olduğumuzu bilir. Acaba kaç kişi güzel sanatlar ve bunun içinde müzik sanatımız hakkında sıhhatli ve doğru görüşlere sahiptir? Yazımda müzik alanında ki durumumuzu gerçekçi yoldan ele alıp müzik sanatını resim sanatı ile kıyaslayarak görüşlerimi açıklamak istiyorum.

Batı dünyasında gelişip de her sonra dünyanın hemen her ülkesine giren müzik türünün biriyisi üç boyutludur, ritm, melodi ve çok seslilikten oluşur. Resim sanatında da aynı durum, yani üç boyutluluk vardır: eni, boy ve derinlik. Müzikte yukarıda saydığımız bu üç boyuttan biri çok sesliliği çıkardığımız zaman müziği gene karşımızda görmekteyiz. İşte Türk müziğinin de gir

diği ve genel olarak doğu musikişi diye adlandırılan tür. Çok seslilikten sonra melodi, yi de çıkartıp ritm unsurunu yalnız zolarak bıraktığımızda müziğin en ilkel şeklini gene

indigini müzik tarih kitaplarında buluyoruz. Modern anlamdaki çok seslilikse Rönesans devrinde gelişmeye başlamış, polifonik stil Barok devrinde Bach'ın hala aklı almaz tekniğiyle zirveye ulaşmış, 18. asırdan itibaren armonik stil senyaya hakim olup asrımıza kadar sürekli olarak ilerleme göstermiştir.

Böylece derinliğine gelişen müzik anlam yönünden çok geniş imkânlarla kavuşmuştur.

Yazan :

METİN ÖĞÜT

(Ankara Devlet Konservatuvarı
Öğretim üyesi)

görüyoruz. Buna örnek olarak Afrika, Güney Amerika, Groenland, v.s. gibi yerlerde yaşayan kavimlerin bir takım vurma aletlerle yaptığı türü gösteriyoruz.

Resimde yukarıda belirttiğimiz üç unsurdan üçüncüsü olan derinlik 13. ve 14. asırda Giotto, Fra Angelico ve Masaccio gibi ressamlarla sanata girmiştir. Müzikte ise çok sesliliğin tohumlarının atılması, bunun Avrupa'da 9. asra kadar

20. asırdan itibaren de dizilim (makam) bakımından zenginleşme gösterip ortaya çok çeşitli diziler ve dizinin dışındaki temeller (bunlara bağlı olarak gelişen armonik sistemler) çıkarmıştır. Asrımızın ortasında ileri adımlar elektronik müzikle sanata vevven kanolar açılmıştır. Halen yürütülünde vizyonerler, bulucular beslediği kendi tezde, laboratuvarında çalışıp dikkatmekte, arama yapmaktadır. Bunun yanında batı

müziği form, mimari ustalılık bakımından da ilerlemiş, insan sesi ile yapılan müzik ve temsil sanatı ile karışan opera ve bale ile, ayrıca solo aletten başlayarak bando, yaylı sazlar orkestrası ve orkestraya varıncaya kadar aletlerin çeşitli şekillerde tertiplenip bunların birası için yazılmış olan eserlerle çok büyük ve zengin bir edebiyata sahip olmuştur. Ayrıca icrasında bizim müziğimizde bulunmayan (nitans) unsuru vardır.

Topraklarımızda geçmişte ağırlıklı olarak bucağınca, sınırlı, bucağınca an'ında resim sanatı hayat bulmuştur. Ancak minyatür ve tezvir sanatı, bunun içinde görülen desenler, (özellikle çiçek desenleri) v.s. gibi resim sanatının bazı kolları ortaya çıkmıştır. Minyatür sanatımız da bildiği gibi derinlik unsuru yoktur. Nihayet geçen asırda önce Osmanlı sarayı tarafından Avrupa'dan ithal edilen resim sonradan halka inerek berimsemmiştir.

Çok sesliliğe kavuşup normal gelişimini yapmamış olan Türk müziği sahilde yayılma gösterip yüz küsur makam ve çeşitli usullere sahip olmuştur. Batı müziği yukarıda belirttiğim gibi bilhassa asrımızda bu yönden de zenginleşerek bizim müziğimizle üstüne çıkmıştır. Ağırbaşlı şarkı sanatına teşkil eden müziğimiz form, mimari ve sazların tertiplenmesi bakımından sınırlı kalmış, gelişme yapmamıştır. Ut, kanun, kemence, ney gibi kullandıkları sazların batıdaki benzerleri olan layta, psalteri, on, rebec, döz, flüt ve daha pek çok sayıda sazlar geçirdiği zamanlarda kavuşup gelişmesini tamamlanmış yerlerde daha tekâmül etmiş olanlara benzerlik göstermektedir. Sonuçta müzikte gelişim için gerekli olan